

ri učenju branja so starši ključni

eležencem je govorila mag. Tilka Jamnik

arsji so ključni pri otro-
m učenju branja. To je
osrednja misel lepo
zanega srečanja, ki so ga
ij popoldne v prostorih
vne šole Frana Milčins-
a na Katinari privedili
izenje staršev in učite-
te sole. Srečanje je bi-
svečeno pomenu bra-
7 predšolskem in sol-
1 obdobju, predavala
mag. Tilka Jamnik, ki
apospelna v Pionirski
tenci (mladinskem od-
u Knjižnice Otona Zu-
čica) v Ljubljani, sicer
idi sodeluje pri projek-
talne značke Slovenije
specializirana za delo
ki in starši predšolskih
oz. otrok v zgodnjem
rem obdobju.
ajveč se otrok nauči od
ja doma, je med dru-
dejala mag. Jamnikova.
vena toplina in zanimi-
alna gradiva so namreč
lj, da otrok postane do-
ralec. Pri tem naj star-
ro naglas, naj spremlja-
roka pri branju in mu

nudijo oporo, dokler jih
prosi. Kar se tiče izbire
knjig, ko je otrok še zelo
majhen (6-8 mesecev), so
primerne knjige z ilustraci-
jami, pri katerih se slike po-
vezujejo z besedami, kar
predstavlja prvi korak za
vstop v svet branja. Tudi
otroci v prvih razredih
osnovne šole naj cimbolj
igrivo in pristrčno pristopi-
jo k branju. Za slednje so
zatem imenitne tudi ugank-
e in poezije, z leti pa pri-
dejo v poštev knjige zgodb,
zelo spodbudna pa je peri-
odika, kjer otrok najde raz-
lična besedila za odkrivanje
in razvijanje različnih bral-
nih strategij. Otroku je da-
lje pomembno nuditi ra-
znovrstno bralno gradivo
(pustiti pa mu je treba tudi
svobodno izbiro ctiva, saj ga
to motivira), pri čemer je
neobhodno potrebno obli-
skovanje knjižnic. Obstaja-
jo različne vrste branja
(knjig, revij, računalnika
idr.), zato naj vtis, da starej-
ši otrok oz. najstnik malo

bere, ne skrbi preveč, saj ni
rečeno, da ne bere. Ko pa
res premalo bere, ga je tre-
ba spodbuditi, da razume
koristnost branja. Vseka-
kor je zelo pomembno tudi,
da starši sami berejo: s tem
so otroku v zgled, nasploh
pa z vsem tem spodbu-
janjem postane otrok dober
bralec in dober učenec ter
človek, ki bo znal izbirati v
življenju.

I.Z.

Se ena pomoč Trstu za Expo

Organizacija prostovolj-
cev inženirstvo brez meja
(ISF) iz Trsta je med včerajš-
njim srečanjem z organiza-
cijo Trieste Expo Challenge
zagotovilo svojo podporo
kandidaturi Trsta za Expo
2008. ISF se namreč ukvar-
ja z mobilnostjo znanja z na-
menom, da bi pomagala
nerazvitim državam s pro-
stovoljnim delom na po-
dročju inženirstva.

V Trstu postavljajo osnovo za 4. poročilo o svetovnih o klimatskih spremembah

Filippo Giorgi: Spremembe so v glavnem človeškega izvora

Kako se spreminja klima
na planetarni ravni? Kate-
ri so vzroki teh sprememb?
Okrog teh dveh temeljnih
vprašanj se suka znanstve-
no srečanje, ki se je pričelo
v nedeljo, končalo pa se
bo jutri v Mednarodnem
centru za teoretsko fiziko
Abdusa Salama v Mi-
ramaru. Gre za zasedanje
skupine za preučevanje
svetovnega klimatskega si-
stema in klimatskih spre-
memb pri Medvladnem od-
boru za klimatske spre-
membe (Intergovernmental
Panel on Climate Change -
IPCC), ki sta ga leta
1988 ustanovila Svetovna
vremenslovska organizaci-
ja in Okoljski program
Združenih narodov.

Znotraj IPCC delujeta
še dve skupini, in sicer sku-
pina za preučevanje posledic
klimatskih sprememb
na naravno in človeško
okolje ter skupina za pre-
učevanje omejitve emisij
toplogrednih plinov in dru-
gih ukrepov za ublažitev
klimatskih sprememb.
IPCC je doslej objavil tri po-
ročila o klimatskih spre-
membah, in sicer v letih
1990, 1996 ter 2001, ki nu-
dijo znanstveno osnovo za
širokopotezne okoljevar-
stvene projekte, kot je Kiot-
ski protokol iz leta 1997 za
zmanjšanje emisij toplogre-
dnih plinov.

Med 150 udeleženci mi-
ramarskega srečanja je tu-
di dr. Filippo Giorgi. Rodil
se je leta 1959 v Sulmoni v
Abrucih. Po diplomii iz fi-
zike na univerzi v L'Aquili
je dosegel doktorat v Geor-
gia Institute of Technology
v Atlanti (ZDA). V letih
1984-1998 je služboval v
National Center for At-
mospheric Research v Bo-
ulderju v Coloradu (ZDA),

od leta 1998 pa deluje v
Mednarodnem centru za
teoretsko fiziko v Mi-
ramaru, kjer načeljuje sku-
pini za klimatsko fiziko.
Kot izvedenec za regional-
no klimo je sodeloval pri
pisanju drugega in tretjega
poročila IPCC o klimat-
skih spremembah, trenut-
no pa je podpredsednik
skupine IPCC za preučeva-
nje svetovnega klimatskega
sistema in klimatskih spre-
memb, ki v teh dneh zase-
da v Miramaru.

Dr. Giorgi, kakšen je
pravzaprav pomen seda-
njega miramarskega za-
sedanja?

To je prvi sestanek sku-
pine IPCC za preučevanje
svetovnega klimatskega si-
stema in klimatskih spre-
memb v okviru priprav na
sestavo 4. poročila IPCC o
klimatskih spremembah,
ki bo predvidoma izšlo le-
ta 2007.

Bi nam v grobem po-
vedali, katere so najpo-
membnejše klimatske
spremembe, ki smo jim ta
čas priče?

Najprej bi omenil viša-
nje povprečne temperature
na našem planetu. V XX.
stoletju, zlasti v njegovi
drugi polovici, se je zviša-
la za približno 0,6 stopinj,
kar je sorazmerno veliko.
Ob tem je mogoče zlasti v
zadnjih desetletjih opaziti
krčenje polarnih in drugih
ledenikov ter zasnženih
območij, medtem ko se vi-
ša morsk gladina. Nazad-
nje bi omenil še skrajne
vremenske pojave, kot so
suše in nalivi, ki so vse bolj
pogosti.

Kje je treba iskati vzro-
ke za vse to?

Vse omenjene klimat-
ske spremembe je mogoče
povezati s t. i. učinkom to-

Dr. Filippo Giorgi

ple grede.

Bi nam ta učinek na
kratko obrazložili?

Atmosfera je prepustna
za vidni in ultravijolični
del svetlobe, ki prihaja na
Zemljo s Sonca. Svetloba
greje Zemljo, del pa jo
Zemlja oddaja nazaj v at-
mosfera. Nekateri plini,
kot je ogljikov dioksid, pa
del sevane energije vežejo
in torej posredno grejejo
Zemljo. Temu pravimo učin-
ek toplje grede. Zdaj se do-
gaja prav to, da se povpre-
čna temperatura na Zemlji
viša zaradi vse večje koli-
čine toplogrednih plinov v
atmosfera.

V kolikšni meri je mogo-
če to pripisati človeku?

Gotovo v veliki, saj je
znano, da se je v zadnjih
časih emisija toplogrednih
plinov na Zemlji bistveno
povečala zaradi človeških
dejavnosti, kot je pred-
vsem uporaba nafte za pre-
voz, ogrevanje ipd. Poro-
čilo IPCC iz leta 2001 zat-
rjuje, da je treba višanje pov-
prečne temperature na
Zemlji zlasti po letu 1975
pripisati večinoma taks-

nim človeškim dejavno-
stim, in to kar 70- do 80-od-
stotno.

Kaj bi nas čakalo, če bi
se v XXI. stoletju nadalje-
val trend, ki smo mu bili
priče zlasti v drugi polovi-
ci XX. stoletja?

IPCC je razvil celo pah-
ljačo scenarijev o možni
evoluciji klime v XXI. stol-
letju, od najbolj optimistič-
nega do najbolj pesimistič-
nega. Po najbolj pesimistič-
nem bi se povprečna tem-
peratura na Zemlji lahko
zvišala do 5 stopinj. To bi
imelo silno velike in hude
posledice. Stalila bi se ve-
čina ledu na severnem in
južnem tečaju; pomembno
bi se dvignila morska glad-
ina; spremenili bi se oce-
anski tokovi, vključno Za-
livski tok, ki pomembno
vpliva na evropsko klimo;
orkani in drugi podobni ek-
stremni pojavi bi postali
vse močnejši in pogostejši,
v notranjih celinskih ob-
močjih pa bi se pojavljale
vse hujske suše, kot je bila ti-
sta v letu 2003. Nekoč smo
bili takšnim sušam priče
enkrat vsakih sto let, po
najbolj pesimističnem sce-
nariju pa bi se ponavljale
vsako drugo leto...

V takšnih razmerah bi
bilo kar težko živeti oz.
preživeti.

Prav gotovo. Sicer pa bi
morali pri preučevanju mož-
nih učinkov upoštevati
tudi posamezne svetovne
regije in njihovo različno
prilagoditveno sposobnost.
Tako bi npr. razvita Evro-
pa prav gotovo znala reagir-
ati na sušne pojave z ure-
ditvijo namakalnih siste-
mov ipd., medtem ko bi se
tretji svet v takšnih razme-
rah bistveno težje znašel.

Toda cilj IPCC je, da bi
pomagal uresničevati
manj črnogledne scenarije.
Poročili o klimatskih spre-
membah iz leta 1990 in
1996 sta nudila osnovo za
sklenitev Kiotskega proto-
kola iz leta 1997 za zmanj-
šanje emisije toplogrednih
plinov. Prav primer Kiot-
skega protokola pa doka-
zuje, da stvari niso tako
enostavne. Kako gledate vi
na to?

V resnici gre za zelo za-
pletan in težak problem.
Zmanjšanje emisije toplo-
rednih plinov in drugi
blazilni ukrepi so zelo dra-
gi in nepopularni ali celo
boleci. Zato je tudi jasno,
jih ni lahko sprejeti. Povrh
je treba upoštevati, da vizi-
ja politikov običajno sega le
za nekaj let v prihodnost,
pač do novih volitev, med-
tem ko se problem klimat-
skih sprememb postavlja v
razdobju več desetletij...

Verjetno je tudi sedanja
svetovna politična organi-
ziranost neprimerna.

Da, klimatske spre-
membe so globalen problem,
ki zahteva globalen odgovor.
Primer Kiotskega protokola
dokazuje, da ni dovolj,
če se npr. tudi tako velika
politična tvorba, kot je Ev-
ropska unija, zavzame za
pozitivno rešitev. Potrebno
je sodelovanje celotnega
sveta.

MAJSKA AKCIJA MLADINSKE ORGANIZACIJE AZIONE GIOVANI ONKRAJ MEJE

Denarni globi za italijanski desničarki, ki sta na Koprskem izobesili transparent

Koprsko sodišče je z
denarnimi globami ka-
valo italijanski des-
ničarki, ki sta 9. maja
elovali v akciji orga-
nizacije Azione Giova-
ni na Koprskem. Pripa-
ki mladinske orga-
nizacije Nacionalnega
ežništva so na nad-
u čez stiriipasovnico
ertokih takrat izobe-
19 metrov dolg
isparent (foto Pri-
rske novice) z napi-
1 "L'Europa ha un
zzo: rispetto agli ita-
i" (Evropa ima ce-
spostovanje do Ita-
nov). Transparent je
rska policija snela
aj minut po »podvi-
mlade desničarje,
erim se je kasneje
lružil poslanec Ro-
to Menia, pa je ka-
je sredi Kopra usta-
identificirala in

tamkajšnji policijski
postaji.

Koprski okrožni tozi-
lec in policisti so ugo-
toviili, da ni znakov ka-
znivega dejanja, da pa
je dogodek administra-
tivnega značaja in torej
zrel za obravnavo pred
sodnikom za prekrške.

sko občinsko svetnico
NZ, in Eleno Donazzan,
deželno svetnico NZ v
Venetu, ki naj bi bili v
akciji najbolj dejavni,
sta bili ovadeni zaradi
kršitve javnega reda in
tudi določil o varnosti
v cestnem prometu.
Za kršenje zakono-

je sodnik sedaj naprtil
globo 80 tisoč tolarjev
in 20 tisoč tolarjev pov-
prečne, za drugi prek-
rsek pa je vsaki dolo-
cil po 60 tisoč tolarjev
globe in 20 tisoč pov-
prečne. Vsako bo to-
rej koprška akcija stala
180 tisoč tolarjev, torej

se na odločitev seveda
ne boste pritožili. Roso-
lenova je glede globe in
samega prekrška pove-
dala, da o denarni ka-
zni in o sami preiskavi
ne ve nicesar, danes pa
naj bi se o tem osebno
poznanimala na sloven-
skem generalnem kon-

Mladi desničarji so 9.
maja v Gorici manifesti-
rali proti vstopu Slove-
nije v EU in proti uvaja-
nju t.i. bilingvizma, iz-
koristili so nato prilo-
žnost se za »krajši skok«
čez mejo na Koprsko.
Vsa akcija je bila seveda
dobro zrežirana, kot do-
kazuje dejstvo, da so jo
ze med potekom glasno
komentirali nekateri dr-
zavni predstavniki NZ.
Po posegu slovenske po-
licije sta se ogorceno
oglasila celo ministra
Maurizio Gasparri in Gi-
anni Alemanno.

Tresle so se gore, rodi-
la pa se je mis. V italijan-
skem parlamentu je akci-
jo desničarjev v imenu
vlade ozigosal podtajnik
na zunanjem ministrstvu
Roberto Antonione. Pro-
vokacijo na Koprskem
je ocenil za neprimerno